

TARİHSEL OLARAK FARKLI DEMOKRATİKLEŞME BİÇİMLERİ^{9*}

Tuğba YOLCU^{10**}

ÖZET

Tarihsel olarak baktığımızda ülkelerin demokrasiye geçiş aşamaları farklılık göstermektedir. Bu nedenle de her ülkenin demokrasi anlayışı ve gelişimi farklı bir seyir izlemektedir. İstisnaları bulunmakla birlikte örneklere bakıldığında devrimci geçişler daha çok örtülü bir tek parti devletine yol açarken, anlaşmaya dayalı geçişler istikrarlı demokrasilerin kurulmasıyla sonuçlanmıştır. Bunun dışında dayatma zoruyla kurulan demokrasilerin istikrarsız ve popülist bir demokrasinin kurulmasına yol açtığı söylenebilmektedir (Karl ve Schmitter,1992: 61). Bu nedenle demokrasiye hangi yollardan geçildiği, demokratik rejimin devamı ve gelişimi açısından önem taşımaktadır.

Aldrof Stephan (1986: 65), demokratikleşmeye doğru olan yolları sekize ayırarak incelemiştir. Onun bu tipolojisi, özellikle

⁹Bu makale, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalında 2013 yılında tamamlanan “Cumhurbaşkanının Halk Tarafından Seçilmesinin Türk Demokratikleşme Sürecine Etkisi” adlı doktora tezinin kuramsal bölümünden üretilmiştir

^{10**}Dr. Öğr. Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Öğretim Üyesi

Demokrasi batı medeniyetlerine ait bir yönetim biçimi olarak dünyanın birçok ülkesini etkisi altına almış ve günümüzde tek yol olarak sunulmuştur. Demokratikleşme süreçlerinde fetih ya da işgal sonrası içsel restorasyon, dışsal gözetim ve otoriter rejimlerin öncülüğü dış kaynaklı müdahaleyi ön planda tutarken diğerlerinde toplumsal kaynaklı olarak bir demokratikleşme süreci görülmüştür. Ancak bunlarda da batı kaynaklı dış müdahale olmadığı bir yaklaşım öne sürülemez. Kimi zaman uluslararası desteği sağlamak amacıyla demokratikleşme yönünde adımlar atılmıştır.

Demokratikleşmenin bir yol olarak devletler arasında üstünlük mücadelesinin de bir göstergesi olduğu söylenebilir. Özellikle otoriter yönetimler için baskı aracı olarak kullanılan demokrasi devletlerin iç işlerine müdahaleye kadar dayanmaktadır. Bunun yanı sıra özellikle ekonomik sıkıntılar demokratikleşme süreçlerinin tetikleyici unsurları olmuştur. Ülkelerdeki otoriter yönetimlere ek olarak yaşanan ekonomik krizler demokratikleşme süreçlerini toplum kaynaklı olarak hızlandırmıştır.

KAYNAKÇA

- Araya, Oscar Alvarez and CORDERO, Jose Pablo Rodriguez (2013), "Costa Rica's Democratization Process: Key Historical Developments", <http://www.kdemo.or.kr/en/information/news/159>, Erişim Tarihi: 01.06.2013
- Arslan, Rıza (2015), "Demokratik Yönetim Sistemleri", Dora Yayınları, Bursa.
- Azicri, Max (1989), The 1987 "Nicaraguan Constitution: An Analytical Commentary", *Review of Socialist Law*, No. 1, s. 5-29, <https://www.copyright.com/ccc/basicSearch.o?&operation=go&searchType=0&lastSearch=simple&all=on&titleOrStdNo=1573-0352>, Erişim Tarihi: 01.06.2013
- Breslin, Shaun (2010), "Democratizing One Party-Rule in China," *New Challenges to Democratization*, (Der.) Peter Burnell ve Richard Youngs, Londra ve New York: Routledge, pp. 136-154.

- Chou, Chih C.(2005), "International Effects on the Process of Democratization in East Asia and Central Europe: 1986-2001", Kabul edilmiş doktora tezi, *New York Devlet Üniversitesi*.
- Dobbins J, Jones Seth G., Crane K., Degrasse B., C. (2007), "The Bigginners Guide To Nation-Building, Santa Monica", www.rand.org/pubs/monographs/MG557, Erişim Tarihi: 26.05.2013
- Ellner, Steve ve Hellinger Daniel (2003), *Venezuelan Politics in the Chavez Era: Class, Polarization & Conflict*, Boulder, Lynne Reiner.
- ENTERLINE Andrew J. ve GREIG J. Michael, (2008), "The History of Imposed Democracy and the Future of Iraq and Afghanistan", *Foreign Policy Analysis*, Vol: 4, Issue:4, October 2008, pp. 321-347
- Ewell, Judith (1977), "The Extradiction of Marcos Perez Jimenez, 1959-63: Practical Precedent for Enforcement of Administrative Honesty?", *Journal of Latin American Studies*, Vol. 9, No. 2, pp 291-313.
- Fioramonti, Lorenzo (2005), "Civil Societies and Democratization Assumptions, Dilemmas and the South African Experience", *Theoria*, , Volume 52, Number 107, August, pp. 65-88.
- Fukuyama, Francis (2006), *Nation-building: Beyond Afghanistan and Iraq*, Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Hellinger Daniel (2003), "Political Overview: The Breakdown of Puntofijismo and the Rise of Chavismo", (Der.) Steve Ellner ve Daniel Hellinger, *Venezuelan Politics in the Chavez Era: Class, Polarization and Conflict*, Boulder, Lynne Rienner, pp.27-51.
- Herd, Graeme P. (2005), *Weak Authoritarianism and Iraqi State Building*, Conflict Studies Research Centre, <http://www.comw.org/warreport/fulltext/0510herd.pdf>, Erişim Tarihi: 29.05.2013.
- Huntington, Samuel P. (1993), *Üçüncü Dalga*, (Çev. E. Özbudun), Ankara: Türk Dil Vakfı Yayınları.
- Johnson, Diane E. (2008), "Continuity and Change in Argentine Interest Group Activity and Lobbying Practices", *Journal of Public Affairs*, Vol.8, pp. 83-97
- Karl, Terry Lynn ve SCHMİTTER C. Philippe (1992), "The Types of Democracy Emerging in Southern and Eastern Europe and South and Central America", (Eds.) Peter M.E Volten, *Bound to Change: Consolidating Democracy in East Central Europe*, Boulder: Westview Press, pp. 171-199.

- Lakhdar, Brahim (2007), "State Building In Crisis And Post-Conflict Countries", *7th Global Forum on Reinventing Government Building Trust in Government* 26-29 June 2007, Vienna, Austria <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UN/UNPAN026305.pdf>, Erişim Tarihi: 26.05.2013.
- Lee, Stephen J. (2004), *Avrupa Tarihinden Kesitler 1494- 1789*, (Çev. S.Aktur), Ankara: Dost Kitapevi.
- Levitsky, Steven (2005), "Argentina: Democratic Survival Amidst Economic Failure", *Hagopian, Frances; Mainwaring*, Scott ed. *The Third Wave of Democratization in Latin America*, New York: Cambridge University Press. pp.63-89.
- Macpherson, Bryan F.(1998), "Building an International Criminal Court for the 21st Century," *Connecticut Journal of International Law* 13, No. 1, pp.1- 13.
- Marquez, Patricia (2003), "The Hugo Chavez Phenomenon: Who Do 'the People' Think?" S. Ellner ve D. Hellinger (Der.), *Venezuelan Politics in the Chavez Era: Class, Polarization, Conflict*, Lynne Rienner Publishers.
- Özçer, Akın (2006), *Çoğul İspanya, Anayasal Sistemi ve Ayrılmakçı Terörle Mücadele Modeli*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Özçer, Akın (2013), "İspanya'nın Kademeli Demokratikleşme Sürecinde Anayasa İnşası", http://www.anayasaplatformu.net/indir/Ispanya_Anayasa_Insasi.pdf, Erişim Tarihi: 01.06.2013.
- Özkan, Tuncay (2003), *Bush ve Saddam'ın Gölgesinde Entrikalar Savaşı*, İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Parsa, Misagh,(2004), *Devlet-İdeoloji ve Devrim*,(Çev. A. Birdal, N. Özkan, D. Göçer),İstanbul: İletişim Yayınları.
- Petras, James (1989). "Yunan Sosyalizminin Çelişkileri" (Çev. O. Önderer), *Dünün ve Bugünün Defterleri, Dünya Sorunları, Sosyalizmin Güncel Sorunları Dosyası, Sovyetler ve Çinde Neler Oluyor? / Yunanistan*, (Der.)R. Zarakolu, 6(2), İstanbul: Alan Yayıncılık, pp.292 – 320
- Reding, Andrew (1991), "Nicaragua's New Constitution: A Close Reading", *The Nicaraguan Constitution of 1987*, (Edt.) K. J. Mijeski, Latin American Series No. 17, Ohio: 1991, s. 77-126.
- Robert, Jacques (1998), *Batıda Din-Devlet İlişkileri Fransa Örneği*, (Çev. İ. Er), İstanbul: İz Yayıncılık.

- Sinkaya, Bayram (2006), "II. Körfez Savaşı Sonrası Irak'ta Yönetimin Yeniden Tesisi", (Ed.) Mehmet Şahin ve Mesut Taştekin, *II. Körfez Savaşı*, İstanbul: Platin Yayınları, ss.381-404.
- Sorensen, Georg (2008), *Democracy And Democratization Processes and Prospects in a Changing World*, Philadelphia: Westview Press
- Stepan, Alfred (1986), "Paths Toward Redemocratization: Theoretical and Comparative Considerations", (Edt.) G. O'Donnell, P.C. Schmitter and L. Whitehead, *Transitions from Authoritarian Rule: Comparative Perspectives*, Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, pp. 64-84.
- TIMELINE: NICARAGUA", http://www.stanford.edu/group/arts/nicaragua/discovery_eng/timeline/, Erişim Tarihi: 11.11.2012.
- Tökin, F.Hüsrev (1965), *Türk Tarihinde Siyasi Partiler ve Siyasi Düşüncenin Gelişmesi (1839-1965)* İstanbul: Elif Yayınları.
- Vaeth, Werner (2003), "Ekonomik Gelişme ve Demokratik İstikrar: Bir Sosyal Bilim Tartışması Ve Almanya'nın Deneyimleri", (Çev. F. Turhan), *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C: 8, S: 1, ss.357-367.
- Vural, Hasan Saim (2005), *Avrupa'da Radikal Sağın Yükselişi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Watson, Ann C. (2008), *Nation-Building Operations: A Reference Handbook*, Praeger Security International, Greenwood Publishing Group.